

(1) ויקרא פרק י פסוק ג

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן הֲוֹא אֲשֶׁר־דָּבַר ה' לֵאמֹר בְּקִרְבִּי אֶקְדֵּשׁ וְעַל־פְּנֵי כָל־הָעָם אֶכְבֹּד וַיִּדְם אַהֲרֹן:

(2) אבן עזרא ויקרא פרק י פסוק ג

הוא אשר דבר ה', כבר אמר לי השם שהוא יראה קדושתו בקרובים אליו כטעם רק אתכם ידעתי וכאשר אראה במ קדושתו אז אהיה נכבד ועל פני כל העם אכבד וייראו ממני:

(3) רש"י ויקרא פרק י פסוק ג

הוא אשר דבר וגו', (זבחים קטו) היכן דבר ונועדתי שמה לבני ישראל ונקדש בכבודי (שמות כט) א"ת בכבודי אלא במכובדי א"ל משה לאהרן אהרן אחי יודע הייתי שיתקדש הבית במיודעיו של מקום והייתי סבור או בי או בך עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך (ת"כ ו"ר):

(4) רשב"ם ויקרא פרק י פסוק ג

ויאמר משה אל אהרן. אל תתאבל ואל תבכה ואל תחזל מן העבודה. כי הדבר הזה אשר אני אומר לך הוא אשר דבר ה' בקרובי אקדש. בכהנים גדולים הקרובים אלי לשרתני אני רוצה להתקדש ולא שיתחלל שמי ועבודתי שכן אמר לי הקב"ה והכהן הגדול מאחיו וגו' את ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרם. ומן המקדש לא יצא ולא יחלל את מקדש אלקיו. הא אם לא יצא קודש. ואין מוקדם ומאוחר בתורה. ולכך אל תניח העבודה שאתה כהן גדול ולא תצא ולא תחלל אלא יתקדש הקב"ה ועבודתו על ידך:

(5) . . . וזה מוסד ואמיתת פשוטו. אבל האגדה שאומר שהיה מנחמו משה לאהרן על שאמר לו הקב"ה ונקדש בכבודי וסבור הייתי או אני או אתה עכשיו תדע שהם גדולים ממני וסמך אין זה לפי הפשט וכי היה מבשר הקב"ה למשה עשו לי משכן ובו ביום ימותו הגדולים שבכם:

(6) רמב"ן על ויקרא פרק י פסוק ג

הוא אשר דבר ה' לאמר היכן דיבר, ונקדש בכבודי (שמות כט מג), אל תקרי בכבודי אלא במכובדי, אמר לו משה לאהרן, אהרן אחי יודע הייתי שיתקדש הבית במיודעיו של הקב"ה, והייתי סבור או בי או בך, עכשיו אני רואה שהם גדולים ממני וממך לשון רש"י ממדרש רבותינו (ויק"ר יב ב) ואם כן יהיה טעם ונקדש בכבודי, שיהיה קדוש בעיני כל העם ובמכובדי, וידעו כי אני שוכן בו:

(7) ורבי אברהם גם כן אמר, הוא אשר דבר ה' לאמר, כבר אמר לי השם שיראה קדושתו בקרובים אליו, כטעם רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה (עמוס ג ב) וכאשר אראה במ קדושתו זו אז אהיה נכבד על פני כל העם וייראו ממני ואם כן, הוא דבור לא נכתב, כי השם הודיעו דרכיו שכך המדה הזאת לפניו:

(8) ולדעתי בדרך הפשט אין צורך לכל זה, כי דבר השם, גזרותיו ומחשבותיו וענין דרכיו, והדבור יאמר בכל אלה, דברתי אני עם לבי (קהלת א טז), חשבתי מחשבה זו וזה הדבר אשר מל יהושע (יהושע ה ד), זה הענין, על דבר הכסף (בראשית מג יח) וכן ותיה אשה לבן אדוניך כאשר דבר ה' (שם כד נא), גזר, וכמוהו באבירם בכורו יסדה ובשגוב צעירו הציב דלתיה כדבר ה' אשר דבר ביד יהושע בן נון (מ"א טז לד):

והנה אמר משה, המקרה הזה הוא אשר גזר השם לאמר אל לבו, בקרובי אקדש, שלא יהרסו אל קדושתו, ועל פני כל העם אכבד, שיהיו נוהגים כבוד במשכני:

(9) עמוס פרק ג פסוק ב

רַק אַתֶּם יְדַעְתִּי מִפְּלִ מְשִׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה עַל־כֵּן אֶפְקֹד עֲלֵיכֶם אֶת־פְּלִעֹנְתֵיכֶם:

(10) הכתב והקבלה על ויקרא פרק י פסוק ג

הוא אשר דבר. הקב"ה אמר לי ונקדש בכבודי, המשכן יתקדש בפלא שיעשה בו, ולא הבנתי הדבר, עתה נודע לי דעתו, והוא שבקרוביו יתקדש המשכן שהם בניך שנעשה בהם הפלא, ועל"כ נקדש הקב"ה וגם המשכן נקדש ומתיירא, ועל פני כל העם שיראו המשפט נכבד המקום ע"י פלאיו (רל"ש):

(11) משך חכמה על ויקרא פרק י פסוק ג

הוא אשר דבר ה' לאמר בקרובי אקדש ועל פני כל העם אכבד - פירוש, כי מיתתם היה הכרחי עבור שכל האומר הקב"ה ותרן הוא יותרו מעוהו, (בבא קמא נא סע"א) דישראל חטאו בעגל ונצלו עדים והוסר הענין ובטלה כל מעלתו, ואחרי תפלת משה והבאתו זהב למשכן חזרו ענני כבוד ושכינה שורה ביניהן והקימו כהנים ולוים ואש יצאה מן השמים, א"כ יאמר ישראל הקב"ה נח לרצות וכרגע חיש קל יתנחם על הרעה והקב"ה ותרן הוא, לכן היה צריך להראות כי לא

מחשבותם מחשבות השי"ת ולהראות בענין קל מאוד אשר ביום חתונתו והוקמו לכהנים לשרת בבית ה' עבור דבר אחד אשר לא צוה נשרפו לפני ה', ולהראות כמה גדול כוחה של עבירה והקב"ה יחשוב במאזני צדק ומשפט על עון קל.

12) וזה שאמר בקרובי אקדש ואז על פני כל העם אכבד אראה כבודי לישראל, אבל לולא זה לא אוכל להראות כבודי לבני ישראל למען לא ידמו כי בן אדם הוא ונושא פשע בלי משפט, חלילה מאלקי משפט לא יעשה משפט. וכיון שהגיד לו שזה סבה להשאת השכינה בישראל וידום אהרן. וזה שאמר ואחריכם כל בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ה', כי בגללם נשרפו עבור חטא העגל ובסבתו ודו"ק.

13) רש"י ויקרא פרק י פסוק ג

וידם אהרן, (שם ושם) קבל שכר על שתיקתו ומה שכר קבל שנתייחד עמו הדיבור שנאמרה לו לבדו פרשת שתויי יין.

14) ספר גור אריה על ויקרא פרק י פסוק ג

וקבל שכר על שתיקתו. דאם לא כן, "וידום אהרן" למה לי, כי אחר שלא כתב שדיבר אהרן - בודאי שתק, ולמה צריך לומר "וידום אהרן", אלא לכך נכתב שקבל שכר על שתיקתו, שנתייחד עמו הדבור, מדה כנגד מדה, הוא שתק מן הדבור ונתייחד עמו הדבור.

15) ומה שהפך רש"י הפירוש, היינו כדי לפרש לך משום כך "וידום אהרן" - כאשר שמע שבניו יראי שמים. וכן יש בפירוש במדרש רבות (ויק"ר יב, ב). אבל לא בשביל זה שאמר "בקרובי אקדש ועל פני כל העם אכבד", שזה אין טעם לדמימה, רק מה שאמר משה שהם גדולים וחשובים ממני וממך, ואם כן צדיקים הם, לכך שתק.

16) פרוש הט"ז על התורה - ויקרא פרק י פסוק ג

וידם אהרן, קיבל שכר על שתיקתו. הוכחה לזה דקשה למה לא נכתב תחילה שבכה אהרן, אלא הטעם שלא נכתב בתורה מעשה שהיה אם אין נפקותא מזה דלא קיבל שכר על מה שבכה על מיתת בניו אבל על השתיקה קיבל שכר. וע"ז אמר אח"כ ומה שכר כו'.

17) בקרובי אקדש. הא דהיפך רש"י לפרש וידום אהרן קודם לזה משום שזה שאמר בקרובי אקדש הוא ראייה על קיבול שכר על השתיקה, שהיא שלא בדרך הטבע, דמצד הטבע דהמנחם אינו משבח את המת בפני קרוביו אדרבה אומרים דברים שלא יצטער. . . וכאן ששבח משה להמתים בפני אהרן שהם קרובים להקב"ה יותר מהם והיה לו להוסיף בכייה ואפ"ה שתק, ע"כ ראוי לשכר טוב.

18) רשב"ם ויקרא פרק י פסוק ג

וידום אהרן. מאבלותו ולא כבה ולא התאבל שכן כתיב ביחזקאל (כד טז-יז) בן אדם הנני לוקח ממך את מחמד עיניך במגפה וגו' האנק דום מתים אבל לא תעשה. אף כאן וידום ממה שהיה רוצה להתאבל ולבכות.

19) רמב"ן ויקרא פרק י פסוק ג

וטעם וידום אהרן, שהיה בוכה בקול, ואז שתק, או כטעם ואל תדום בת עיניך (איכה ב יח):

20) איכה פרק ב פסוק יח

צַעַק לְבָבִי אֶל־אֱדֹנָי חוֹמַת בֵּית־צִיּוֹן הוֹרִידִי כַנְחָל דְּמָעָה יוֹמָם וְלַיְלָה אֶל־תַּתְּנִי פּוֹגַת לֶךְ אֶל־תֵּלֶם בֵּית־עֵינֶיךָ:

21) הכתב והקבלה על ויקרא פרק י פסוק ג

וידם אהרן. הרמב"ן אמר מתחלה היה בוכה ואחר כך שתק, ואין זה נראה דאילו כן היה ראוי לומר וישתוק אהרן כי ההוראה הפרטית של לשון שתיקה היא ע"צ ההפסקה, אם הפסק מדבור או שביתה ומנוחה מתנועה הקודמת, כמו וישמחו כי ישתוקו (תהלים ק"ז) דהיינו כשינוחו מתנועתם שגרם להם סער הים וגליו, וכן וישתק הים מעלינו (יונה א'),

אמנם לשון דמם הונח בפרטות. . . על השתיקה הרצונית שמוסכם ברצונו לשתוק. . . ומזה אמר כאן וידם אהרן מגיד שבחו של אהרן שהיה שותק ברצון גמור שוה בדעתו בלי שום ערעור על המקרה שאירע לו.

22) ספורנו עה"ת ספר ויקרא פרק י פסוק ג

וידום אהרן. שהתנחם בקידוש ה' שנקדש במותם:

23) אברבנאל ויקרא פרק י פסוק ג

נהפך לבו והיה כאבן דומם ולא נשא קולו בבכי ובמספד כאב על בנים גם לא קבל תנחומין ממשה, כי לא נותרה בו נשמה והדבור אין בו.